

Тема: Строки і терміни в цивільному праві. Позовна давність.

1. Поняття та види строків і термінів у цивільному праві.
2. Визначення строків та термінів. Обчислення строків. Початок перебігу та закінчення строку. Вчинення дій в останній день строку.
3. Поняття та види позовної давності.
4. Початок перебігу позовної давності.
5. Зупинення і переривання позовної давності.
6. Правові наслідки спливу позовної давності та умови їх застосування судом.
7. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003. Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003. 2003. № 40. Ст. 356.
2. Сімейний кодекс України: Закон України 10.01.2002. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. Ст. 135.
3. Кодекс торговельного мореплавства: Закон України. 09.12.1997. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 52. Ст. 349.
4. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. ВВР України. 1993. № 39. Ст. 383.
5. Про захист прав споживачів: Закон України в редакції Закону № 3161-IV від 01.12.2005 р. ВВР України. 2006. № 7. Ст.84.
6. Про захист прав споживачів: Закон України від 10 червня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text>
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1994 року № 172 «Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів» (Додаток № 1). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/172-94-%D0%BF#Text>

Судова практика:

1. Рішення ЄСПЛ від 22.10.1996 року за заявами № 22083/93, 22095/93 у справі «Стаббінгс та інші проти Сполученого Королівства» (п. 51). URL: <https://rd.ua/storage/articles/CASE%20OF%20STUBBINGS%20AND%20OTHERS%20v.%20THE%20UNITED%20KINGDOM%20-%20%205BUkrainian%20Translation%5D.docx>
2. Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України: Інформаційний лист Вищого господарського суду України № 01-8/211 від 07.04.2008. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v_211600-08
3. Про деякі питання практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів: Постанова Пленуму Вищого господарського

суду України від 29.05.2013 р. № 10. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-13>

4. Постанова Верховного Суду України від 22.02.2017 року у справі № 6-17цс17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65074110>
5. Постанова Верховного Суду України від 29.10.2014 року у справі № 6-152цс14. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/41384789>
6. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14.11.2018 року у справі № 183/1617/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81574015>
7. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.09.2019 року у справі 9901/120/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84941706>
8. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 01.08.2018 року у справі № 641/76/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75691297>
9. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 06.07.2022 року у справі № № 0808/7199/2012. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105190722>
10. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 16.06.2021 року у справі № 554/4741/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97903488>
11. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 14.03.2018 року у справі № 464/5089/15. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72819436>
12. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 21.09.2022 року у справі № 638/16768/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106404119>
- 13.

Література:

1. Боднар Т.В. Строк (термін) виконання договірних зобов'язань в цивільному праві України. Вісник господарського судочинства. 2004. № 2.
2. Вахонєва Т. Деякі питання дії та застосування позовної давності в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 2. С. 80 – 83.
3. Вахонєва Т. М. Строки (терміни) в цивільному праві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спеціальність 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право». К., 2005. 18 с.
4. Вахонєва Т. Поняття та юридична природа строків (термінів) за новим цивільним законодавством України. Право України. 2003. № 12.
5. Вахонєва Т. Порядок та особливості обчислення строків за новим цивільним законодавством. Право України. 2004. № 2. С. 21 – 25.
6. Вахонєва Т. Цільове призначення цивільно-правових. Підприємництво господарство і право. 2004. № 9. С. 68-71.
7. Горобець Є. Переривання позовної давності: сутність і призначення. Юридичний журнал. 2005. № 4 (34). С. 101 – 110.

8. Гуйван П.Д. Сутність невстановленого цивільного строку та його співвідношення із строком, визначеним моментом вимоги вірителя. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2022. Серія ПРАВО. Випуск 73: частина 1. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/268095/263875>
9. Гуйван П.Д. Позовна давність – строк захисту порушеного права за позовом особи. Нове українське право. № 4 (2022). URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/316/279>
10. . Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2022. Серія ПРАВО. Випуск 73: частина 1. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/268095/263875>
11. Гусарев С.Д. Функція строків в цивільному праві України. Правова позиція, № 3 (40), 2023. URL: <https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2023/3/27.pdf>
12. Коссак В.М. Строки в капітальному будівництві. К.: Будівельник, 1991.
13. Луць В.В. Строки захисту цивільних прав. Львів: ЛДУ, 1993.
14. Луць В.В. Строки і терміни у цивільному праві: монографія; Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва. К.: Юрінком Інтер, 2013. 319 с.
15. Мироненко В. Зупинення перебігу та особливості переривання строків позовної давності. Нотаріат для Вас. 2012. № 9.
16. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. Вид. 2-ге, змінене і доп. / [Бек Ю.Б., Богдан Й.Г., Дякович М.М. та ін.]; за ред. В.М. Коссака. К.: Істина, 2008. 992с.
17. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, В.В.Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013 (Т.І.)
18. Панченко С. С. Строк цивільно-правового договору : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спеціальність 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право». Тернопіль, 2017. 20 с.
19. Подвірна О.В. Строки та терміни у цивільному праві: темпоральний аспект. Юридичний науковий електронний журнал. № 8/2020. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2020/17.pdf
20. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. Дзери О. В. К.: Юрінком Інтер, 2010. 976 с.
21. Цивільне право України: Академічний курс: Підруч.: У двох томах / За заг. ред. Я. М. Шевченко. Т. 1. Загальна частина. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 520 с.
22. Цивільне право України. Загальна частина (електронна). За заг.ред. І.В. Спасібо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2024. URL: <https://clp.org.ua/shop/books/textbook/tsyvilne-pravo-ukrainy-zahalna-chastyna/>
23. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 4: Об'єкти.

Правочини. Представництво. Строки / За ред. проф. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Серія «Коментарі та аналітика». Х.: ФО-П Колісник А.А., 2010. С. 579 – 638.

24. Цікало В.І. Давність у цивільних правовідносинах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спеціальність 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / В. І. Цікало. Львів, 2004.

25. Шовкова О.В. Межі дії позовної давності як прояв диспозитивних засад цивільно-правового регулювання. Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 8.

Завдання 1.

Визначте співвідношення між поняттями “час”, “строк”, “термін”, “давність”.

Завдання 2.

Проаналізуйте з точки зору виробленої в науці цивільного права класифікації строків (термінів) правову природу строків (термінів), передбачених статтями 247, 256, 344, 446, 831, 1270, 1281 ЦК України.

Завдання 3.

Проаналізуйте зміст наведених нижче понять і відшукайте у ЦК України статті, в яких вони вживаються:

- 1) “розумний строк”;
- 2) “негайно”;
- 3) “невизначений строк”.

Завдання 4.

Здійсніть порівняльний аналіз визначення терміну вказівкою на подію, яка має неминуче настати (ч. 2 ст. 252 ЦК України), та вчинення правочину під умовою (ст. 212 ЦК України). Наведіть приклади.

Завдання 5.

Ознайомтеся із ст. 7 Закону України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 року і ст. 6 Закону України «Про захист прав споживачів» від 10 червня 2023 року. Чи змінилися підходи щодо визначення гарантійних строків у сфері захисту прав споживачів?

Задача 1.

17 квітня А. придбала в універмазі зимові чоботи. Через деякий час до неї в гості прийшла подруга і переконала її в тому, що чоботи такого фасону вже вийшли з моди і їй слід поміняти чоботи на іншу пару. 4 травня А. з'явилася в універмазі і попросила обміняти придбані чоботи на чоботи іншого фасону. Однак працівники універмагу відмовились це зробити, зіславшись на пропуск А. встановленого Законом України “Про захист прав споживачів” 14-денного строку.

А. наполягала на своїх вимогах, вказуючи на те, що: а) 25 і 26 квітня, 2 і 3 травня були вихідні дні; б) 1 травня був святковий день; в) з 19 по 23 квітня вона була хвора, що підтверджується довідкою лікаря.

Крім того, на думку А., не може йти мова про пропуск вказаного строку, оскільки його обчислення має починатися з настанням зимового періоду.

Проаналізуйте ст.ст.253-255 ЦК України та відповідні положення Закону України "Про захист прав споживачів" і вирішіть спір.

Задача 2.

02 вересня 2016 р. померла особа М. 19 березня 2017 р. її син К. звернувся до нотаріуса, оскільки бажав подати заяву про прийняття спадщини. Нотаріус йому пояснив, що К. вважається таким, що не прийняв спадщину, оскільки пропустив 6-місячний строк, встановлений для її прийняття. К. стверджував, що в день смерті матері він перебував у тривалому відрядженні за кордоном, а про її смерть дізнався лише після повернення в Україну 10 жовтня 2016 р. Тому для прийняття спадщини у нього залишається ще час до 10 квітня 2017 р.

Ознайомтеся зі ст. ст. 1220, 1270 та 1272 ЦК України. З якого моменту почався перебіг строку для прийняття спадщини? Визначте момент закінчення цього строку. Якими повинні бути дії нотаріуса?

Задача 3.

Трояновська передала 04.11.14 р. Букінській – дочці своєї сусідки – старовинну брошку з діамантами з умовою, що Букінська одягне її на весілля і через 3 – 4 дні поверне. 11.11.14 р. Букінська повернула брошку і Трояновська поклала її в шкатулку. Через деякий час, протягом якого Трояновська не користувалась брошкою, вона виявила, що у брошці, яка мала 5 діамантів, одного не вистачає. Це було 25.12.15 р. Лише через півроку, 26.08.16 р. Трояновській вдалося розшукати Букінську, яка виїхала в інше місце проживання. Букінська зізналась, що в день весілля вона помітила, що один діамант із брошки випав, але знайти його не вдалося. Оскільки Букінська відмовилась відшкодувати вартість діаманту, тому Трояновська 18.12.16 р. звернулася із позовом до суду.

З якого часу слід обчислювати позовну давність за вимогою Трояновської?

Задача 4.

Гнатюк позичив Комарову 01.06.14 р. 25000 грн. строком на 3 міс. Гнатюк двічі (11.11.14 р. та 18.12.14 р.) вимагав сплати, але Комаров давав тільки обіцянки, а грошей не повертав. 08.02.15 р. Гнатюк прийшов на квартиру до Комарова, зажадав або повернення грошей, або передачі в погашення боргу будь-якої цінної речі. Комаров погодився передати йому магнітофон. Тут же був укладений відповідний договір, у якому було вказано, що замість повернення 25000 грн. Комаров зобов'язується протягом 3-х днів

доставити за свій рахунок магнітофон Гнатюку, але Комаров ухилився від виконання цього договору. Через деякий час він поїхав на 2 роки військовослужбовцем за контрактом у зону АТО. 20.01.2017 р. Гнатюк пред'явив до Комарова позов про стягнення з нього 25000 грн. або про передачу магнітофона. Суд у позові Гнатюку відмовив, посилаючись на те, що позивачем пропущено позовну давність.

Проаналізуйте умови задачі та вирішіть справу.

Задача 5.

У 2019 р. в квартирі Гамалія була скоєна крадіжка. У 2024 р. Гамалій побачив вкрадену в нього річ – шкіряне пальто на громадянинові Литвинові. Литвин пояснив, що пальто купив ще в 2020 р. в комісійному магазині і повернути його відмовився. Гамалій звернувся до суду, але суд відмовив йому у відкритті провадження з мотивів пропуску позовної давності.

Чи правильно вчинив суд?

Задача 6. Рішення районного суду про розірвання шлюбу Сікорської з Сікорським, засудженим до позбавлення волі, було ухвалено 17 червня 2012 р. Після відбуття покарання 28 серпня 2015 р. Сікорський звернувся з вимогою до колишньої дружини повернути йому зимове пальто, костюм і інші речі, що залишилися в неї після його арешту в листопаді 2011 р.

Не отримавши цих речей, 18 вересня 2015 р. він звернувся до суду з вимогою про повернення речей або відшкодування їх вартості.

Суд ухвалив рішення задовольнити позов.

Чи правомірне таке рішення?